

NARODNA

Uredništvo in upravnništvo Ptuj, Panonska ulica 5.
Rokopisi se ne vračajo
Letna predplačnina znaša Din 28.—. Ček, račun 16.089

PTUJ, dne 9. aprila 1932

Cena oglasov: Po ceniku odn. po dogovoru.
Cena malim oglasom: Vsaka beseda Din 1.— in —50.
Večkratne objave po dogovoru.

Oni, ki krizo delajo, a je sami ne občutijo.

Časopisje celega sveta se bavi s krizo; gospodarski modreci in politični žreci sestavljajo recepte proti tej vlačugi, ki je nezakonski otrok napuha in sebičnosti. Tudi mi smo marsikaj napisali o podvigih te prešmentane krize, ki nas grize od vseh strani, ali vse to ne zaleže mnogo! Zdravnik, ki leči jetičnega bolnika, mu ne bo odrezal noge; čevljar ne bo mogel napraviti modnih hlač; učitelj se ni učil krpati čevljev; duhovnik se ne razume na stroje — itd. Kakor „strokovnjak“, ki je po cigano-tem vzgledu „kravo s svedrom drl“ rešuje naš gospodarski modrijani problem pobijanja krize v tako bogati državi, ki ima vse predpogoje, da postane — druga Švica. — Imeli smo žitni režim, o katerem nismo smeli pisati. Sedaj ga ni! Bridke skušnje so izsilile likvidacijo te ustanove. Imeli smo davke, katere so končno morali ukiniti; imamo dolgove, na katerih plačilo se bo moralo čakati vsaj do prihodnje žetve; dobili smo inozemska naročila, katera smo „morali“ odkloniti — in še mnogo tega! —

Sedaj pa se ozrimo prav radikalno na one elemente, ki krizo delajo, a je sami ne občutijo! —

Najprej pa nekaj nasvetov iz vrst naših naročnikov, ki menijo, da je mogoče krizi hitro zadati smrtni udarec.

Čujmo! —

Najprej je treba dvigniti kupno moč kmeta, kmetkega in industrijskega proletarijata sploh. Zvišanje delavskih plač in znižanje tržnih cen — je takorekoč eno vprašanje! Zakon o pobijanju draginje je sicer izdelan prav idealno, a bi moral že pred 3 leti biti pravomočen. — Z zmanjšanjem delovnih ur bi se občutno omejila brezposelnost in domača industrija bi dobila dobre trgovske zveze. — Sebičnost napuhjenih koristolovcev ne dopušča znižanja obrestnih mer, niti se ne ozira na potrebe kmeta, obrtnika in delavca. — Tu je treba močne roke ali pa bajonetov, ki bi nekaj zalegli! —

Poglejmo dobičke velikih podjetij. PAB (privil. agrarna banka) izkazuje pri glavnici 700 milijonov dinarjev 45 milijonov dobička. —

Sladkorna tovarna v Velikem Bečkereku ima pri 33 milijonih obratne glavnice kljub krizi blizu 18 milijonov dobička. A cene sladkorju?

Zopet drug zavod v državi je od glavnice 40 milijonov dinarjev napravil 6 in pol milijona dinarjev čistega dobička. — Prekosila je ta zavod Srbska banka, ki je pri kapitalu 40 in pol milijona „zaradila“ samo — 9 in pol milijona dinarjev! —

Našteli bi še lahko več takih primerov za cel leksikon. Seveda je „kriza“ cenjen plašč za — dolžnosti napram javnosti.

Og. ravnatelji takih podjetij dobivajo honorarje po Din 15 do 20.000 mesečno, dočim podrejeni ne prejema-jo niti 5 odst. teh premij! Imamo slučaj, da je tak „rentnik“ celo — inozemec, ki ne razume našega jezika a je vsled naše mehkužne miselnosti kljub praznoti svoje glave postal pri nas „nena-domestljiv“.

Taki ljudje ne poznajo krize, ker so v svojem napuhu in sebičnosti direktni povzročitelji krize ter njeni pospešitelji. Ti tipi so najogabnejši pospeševalci krize, katero podnetujejo s svojo verižniško miselnostjo.

Odredi se naj po pazljivi presoji vseh računskih zaključkov oddaja premoženja vseh, ki prekomerno zaslužijo. Odtegljaj bi ne smel biti manjši od ene tretjine! Razni banketni patrijoti bi ob takim ukrepu koj pokazali svojo pravo barvo. In tisti lopovi, ki so naš denar znosili v tujino? Kaznovati jih je treba kakor največje zločince po posebnem zakonu za zaščito gospodarskih interesov države s tem, da bi se takim premoženje kratkomalo zaplenilo. —

Resen čas zahteva energičnih mož, ki si upajo s prav radikalnimi odredbami na dan.

Pozno je sicer, a še je čas, da se marsikaj zamujenega popravi.

„Križa“ bo sama od sebe poginila, kadar bodo čuvarji državnega reda in gospodarstva storili vse, da bo slednji državljani imel svojemu družabnemu položaju primerne dohodke in ne eden trikrat preveč in drugi petkrat premalo! — Odprite oči! —

♦♦♦♦♦

Sem poravnal naročnino? Naročajte „Narodno Slogo“!

Obveznost najemninskih pogodb in potrdil o plačani najemnini ter razveljavljanje taksnih oprostitev.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah, ki stopi v veljavo 1. aprila, vsebuje med drugim sledeče določbe:

Uvede se obvezna raba potrdil za sprejemanje zakupnine za stanovanja in lokale; razen tega se z zakonom določijo obvezne pogodbe o zakupu stanovanj in lokalov. Potrdila in pogodbe bodo monopolizirani obrazci z vtisnjeno takso in potrebnim besedilom, ki ga bodo pogodbeniki sami izpolnili, dobili pa jih bodo pri vseh prodajalcih tobaka in taksnih znamk.

Od 1. aprila dalje so vsi lastniki stavb dolžni izdajati potrdila na teh monopoliziranih obrazcih in napraviti pogodbe za nove zakupe. Prav tako se morajo za stare zakupe napraviti pogodbe najkasneje do 1. julija. Zakon določa za kršenje teh predpisov kazni za lastnike stanovanj.

Za pogodbe o zakupu hiš, stanovanj in lokalov se plača taksa na podlagi letne zakupnine, in sicer od 2401 do 3600 Din 10 Din; nad 3600 Din do 6000 Din 20 Din; nad 6000 do 10.000 Din 30 Din; nad 10.000 do 20.000 Din 50; nad 20.000 do 30.000 Din 100 Din; nad 30.000 do 50.000 Din 200 Din; nad to vsoto pa za vsakih nadaljnjih 100 Din še pol odstotka.

Za potrdila o prejeti zakupnini in najemnini za stanovanja in lokale se plača do 1000 Din 2 Din; od 1000 do 2000 Din 5 Din, od 2000 do 3000 Din

10 Din nad to vsoto pa za vsakih 100 Din 0.25 Din

Lastniki stanovanj so dolžni izdati potrdila, sicer se kaznujejo z globo z 20 do 200 Din

Vse oprostitve od taks po prejšnjem zakonu o taksah, ki so jih bila deležna razna humanitarna društva za zabavne prireditve, se z novim zakonom o taksah ukinejo in morajo od 1. aprila dalje plačati takso. Vstopnice za vse prireditve morajo biti državne- ga izdanja in se dobe pri pristojnih davčnih upravah; taksa in stroški za njih izdelavo se morajo plačati vnaprej.

Denarni zavodi se morajo posluževati monopoliziranih računov, ki se dobe v vsaki prodajalni tobaka in taks- nih znamk z vtisnjeno takso za 1 Din.

Vsi motocikli s prikolico ali brez nje morajo plačati takso po svoji teži. Lastniki morajo prijaviti svoja ko- lesa najdalje do 1. maja upravni oblasti, da se ugotovi teža in na podlagi tega taksa. Vsa ostala motorna vozila, ki pridejo v promet po 1. aprilu, se mora- jo v roku 10 dni prijaviti upravni obla- sti in plačati zanje taksa po teži.

Določbe o trošarinah pa bomo objavili naknadno, čim izide tozadevni pravilnik zakona o ukinitvi trošarin. Zadeva je še zelo sporna, ker so malo- dane vsi prizadeti predplačali velike zneske, za katere povračilo morajo vla- gati posebne prošnje. — Več o ukinit- vi trošarin pišemo pod rubriko „Go- spodarski vestnik“. —

♦♦♦♦♦

Vzgoja in izobraževanje mla- dine pri Sv. Marku niže Ptujja.

Dne 20. marca sta imeli kmetško in gospodinjstvo-nadaljevalna šola pri Sv. Marku svoj zaključek. Kmetško-na- daljevalna šola deluje že dve leti ter je imela v dveh letnikih 76 gojencev. Letos je dokončalo drugi letnik 56 fantov. Gospodinjstvo-nadaljevalna šo- la je bila ustanovljena lanske jesen. O- biskovalo jo je 14 deklet iz Bukovec in Stojnc. Ker šolsko poslopje pri Sv. Marku nima primernih prostorov za gospodinjstvo-nadaljevalno šolo se je letos nastanila v Bukoveh. Tako bo potovala vsako leto od vasi do vasi šolskega okoliša Sv. Marko, ki obse- ga 6 velikih političnih občin.

Obe šoli sta delovali roko v roki. Cilj jima je bil, vzgojiti in izobraziti fan- te in dekleta v dobre gospodarje in go- spodinje. Vodstvu obeh šol stremita za tem, da se poskuša tudi vse tiste nauke,

ki jih podajata v šoli organizirano iz- vesti. Da si mladina razširi svoje ob- zorje in da vidi kako je gospodarstvo urejeno po drugih krajih so si gojenci že dvakrat ogledali ljubljanski veles- ejem, kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob juž. žel., banovinske trsnice in dreves- nice pri Kapeli, so dvakrat obiskali vzorno posestvo pokojnega Škrleca v Vičancih, si ogledali selekcionirano živinorejo pri g. Janžekoviču v Ster- jancih, posestili higijensko in sadno raz- stavo v Ptujju, prisostvovali številnim skioptičnim predavanjem v Ptujju, ki so jih priredile razne korporacije itd.

Da med gojenci goji zadrugi čut in čut samopomoči, je kmetško-nadalje- valna šola organizirala drevesnico. Lan- sko leto je nasadila in cepila okoli 1000 divjakov. Gojenci so pozimi sami rego- lali svet, spomladi pa posadili dreves-

ta in drevesnice ogradili. Pravo veselje je bilo gledati te krepke markovske fantke, ko so regolali, po vaseh od posestnika do posestnika pobirali gnoj za kompost, zlagali kompost itd. Tudi sohe in razni drugi material so gojenci rade volje sami prispevali. O vsem delu in prispevkih materiala za drevesnico se vodi posebno knjigovodstvo. Ko bodo drevesa vzgojena, bo vsak gojenec prejel drevesca zastoj. Razdelila se bodo po količniku, vsakomur, ki je prispeval z materialom ali delom. Drevesnični odbor si pridržuje samo kontrolo, da bo vsak gojenec posadil drevesa pravilno in samo na domačem posestvu. Kmet se boji investicij. Taka samopomoč pa pokaže, kako si lahko kmet z zavedno skupnostjo izboljša gotovo panogo gospodarstva.

Nadalje so gojenci lansko leto posadili na domačem posestvu okoli 80 kg fižola „Kivan“ za proizvodnjo, letos pa so naročili čez 600 jajc plemenske štajerske kokoši ter osvojili načrt, da organizirajo v domačem okolišu nekaj mesnih središč, ki bodo sčasoma oskrbela kraj s čistokrvno perutnino. Več gojencev po es n kov je zaprosilo kr. bansko upravo za ureditev vzornih gnojšč in travnikov. Končno imajo gojenci v načrtu nabavo sejanega stroja, katerega bodo odplačevali z izkupičkom tistega odvisnega semena, ki ga drugače porabijo pri sejanju z roko.

Na videz ti ukrepi ne pomenijo veliko, a morano se opravičiti s tem, da živimo v tečem gospodarskem položaju, in da ni denarja za večje gospodarske investicije. Gleda pa še na to, da pri teh go podarskih ukrepih ni uteščen samo pohlep po pridobivanju, temveč, da se krepki in goji združni čut in čut kmečke samopomoči. Nočemo, da bi se pri naših skupnih podjetjih izživljali nagoni pridobivanja in izkoriščanja zemlje ali sočloveka ampak, da se ravno te strani našega člo-

veka ublažijo in porinejo v ozadje, ter se razvijejo ljudje, ki so pripravljeni za blagor skupnosti tudi nekaj žrtevati.

Obe šoli sta se vzdrževali s prispevki domačih občin, okrajnega kmetijskega odbora v Ptuj in pa s sredstvi, ki so jih dale razne lastne prireditve. Posodo za gospodinjstvo-nadaljevalno šolo je prispevala kr. banska uprava v Ljubljani. Štedilnik si je nabavila šola sama iz prostovoljnih prispevkov. Kljub temu, da gre trda za denar so tukajšnji občani prispevali v to svrhu okoli 800 Din, kar pomeni, da se zavedajo, kako potrebna je tukajšnji mladini poklicna izobrazba. Ker krajevne samoupravne enice vsled nizkih proračunov niso mogle prispevati kurjave, so gojenci napravili po vaseh zbirko za dva; nabrali so toliko, da smo lahko dve zimi gledi šolske prostore. Pri tem smo se prepričali o pravilnosti Fordovega načela, da p večika podpora podpira lenobo in u čia inčia inčnost. Prepričani smo, a o bi nam me odajni krajevni faktorji milii po'poro v izo ilju, bi gotovo šoli tako dobro ne uspeš. Gojenci in go'enke so se morali z odh rom in vodstvom vred boriti za procvit šole in ravno to je pripomoglo, da sta se obe šoli tako globoko ukoreninili v kraju.

Da ostane še nadalje vez med absolventi obeh šol in vodstvom se je ob p iliki zaključka organiziral svet absolventov in absolventin kmetško in gospodnjško-nadaljevalne šole. Svet se bo sestavljal po potrebi večkrat na leto. Člani in članice bodo pravi tolmači krajevnih potreb in teženj. Svet si je nadel nalogo, da bo reševal vse gospodarske kulturne, zdravstvene, higijske in socialne vprašanja svojega okoliša ter bo poskušal navezati stike z vsemi krajevnimi samoupravami, društvi v svrhu skupnega dela za procvit markovskega kraja. —

♦♦♦♦♦

**Prva brezalkoholna
gostilna
otvorjena
na Bregu
pri Ptuj.**

Cenjenemu občinstvu vladno nariadenam, da se je na Bregu pri Ptuj št. 31 dne 3. aprila 1932 otvorila p va brezalkoholna gostilna ter se cenjenim gostom zajamči prvovrstna kava, čaj, razne druge brezalkoholne pijače ter mrzla jedila po najnižji ceni.

A. PODGORŠEK.

Črna gora pri Ptuj.

V času, ko narava vstaja v novo življenje in se v človeku poraja hrepenenje po lepota stvarstva božjega, vpliva na človekovo dušo pismo, katerega prinašamo v naslednjem, ker se v njem zrcali vsa lepota gotovega koščka naše lepe pokrajine:

Ptujska gora v aprilu 1932.
Dragi gospod urednik!
Mili mi prijatelj!

Sprejmi bežne vtise mojega kratkega bivanja v tem krasnem kraju, nad katerim lebdi Milost Vsesilnega, v kraju, ki je pravi biser lepih vinskih goric Slovenije! — Neskalsena modrina neba se boči nad znova se porajajočo pomladjo. Tu, v tej solnce bogati pokrajini te božajo nežne južne sapice, da se čutiš svobodnega, sproščenega od vseh mučnih misli; nov pogum do življenja, nova moč se poraja v že skoraj otupelih žilah in ljubezen vstaja in ra-

ste v srcu, kakor zeleneča, skoro cve-toča vinska trta, nežno, tiho, vstrano...

Sedaj zeleni in poganja klice in listje, da za omamnim cvetom prinese opojni sad'...

Samoten popotnik uživa po zgodovinskem hribu navzgor in navzdol nepopisne radosti in duša se napije ob teh mističnih melodijah lepote ter pozablja vse minule in še neslutene bodoče udarce Usode...

Diven razgled dviga človeka nad zemljo in krasno negovane gorice so le privid o Edenu onstran meja zemeljskih teženj. —

Mogočno, a vendar milozvočno doni zvon in razliva svoj misijonski klic po širnem Dravskem polju, v naročje goric, njiv, gozdov in livad. Koliko gorja je ta zvon že pregnal v težkih dneh, koliko tolažbe dal mnogim, premnogim, ve samo Oni, katerega slavo in čast oznanjuje...

Težka je govorica trde zgodovine iz dni preskušanj dolgih stoletij. Štirje slovenski zgodovinarji, med prvimi dr. August Stegenšek, prof. dr. Fran Kovačič, I. T. Turkuš, Fran Komatar, prof.

Dopisi.

MARIBOR. — Tudi prešmentana „kriza“ ima solnčne strani! — Kdo bi verjel? Pa je vendar resnica, ne bridka, ampak za nas slogaše prav vesela. 45 „tigrov“ ki so se včasih v „blaženih“ časih predjanuarske politike gledali v smislu narodne prislovice „kakor pes in mačka“, se je pod pritiskom strupenih plinov, katere spušča gospa „Kriza“ — združilo v prav ganljivi — slogi. Pozabljeni so klerikalci, liberalci, radikalci, kmetijci, komunisti, — skratka vse, p av vse... Pa so se složili, kar je povsem prav; kajti sloga jači, nesloga tlači... Rubeži so večinoma brezuspešne, razni dolžniki so insolventni, uradniki morajo biti plačani, oblečeni in siti. To je najmanjša zahteva. — Vsi, prav vsi smo prizadeti od te „krize“, o kateri sedaj vemo celo to, da poptušuje slogo — tudi nekdanjo zelo „skreganih“. —

Št. JANŽ (LOKA) — (Brezobziren avtomobilist.) — Ob sklepu naše zadnje številke smo prejeli: Neki še neizsledeni avtodivjak je v soboto zjutraj na cesti med Loko in Št. Janžem podrl nekega moža srednjih let. Ponesrečenec je zadobil na glavi in po cellem telesu tako težke poškodbe, da vsled njegovega stanja ni bilo mogoče ugotoviti njegove istovetnosti (identitete). Kakor je vse obsodbe vredno, da je neznan avtomobilist pustil svojo žrtev na cesti brez pomoči ležati, tako zasluži vođa avtobusa št. Leninger vso pohvalo, ker se je zavzel za ponesrečenca in ga prepeljal v ptujsko bolnico. Res lep vzgled človečanskega čustvovanja, ki zasluži vspricho surovega časa javno pohvalo! —

BREG PRI PTUJU. — (Novost za abstinenti!) Da bi se ustreglo želji mnogih, katerim ne prija alkoholne pijače, se je otvorila na Bregu pri Ptuj brezalkoholna gostilna, ki je prva v našem mestu. Gostom se bo nudila poleg prvovrstne kave, čaja in raznih brezalkoholnih pijač tudi izbira mrzlih jedil po najnižji ceni. Več v oglasnem delu lista. —

PTUJ. — (Tenkočutni živci ali pa slaba vest?) Neki gospodje v Ptuj so začeli radi „raznih komentarjev“ v našem listu zavzemati proti istemu pro-

tivno stališče. Preskrbeli bomo, da bodo gospodje v prav čisto tiskanem listu zvedeli za marsikako čisto resnico, četudi bo mogoče za tega ali onega prebridka! — Argus Petovianus. —

„ZATAJENI SIN“ povest izpod peresa prav priprostega ljudskega pisatelja bo s prihodnjo številko dokončana. Ker je povest vzbudila mnogo zanimanja med podeželskim ljudstvom, bomo isti ponatisnili in bode knjiga našim naročnikom po zmerni cen. naprodaj. Oni pa, ki niso naročniki našega lista dože strogo popravljeno knjigo po ceni Din 10 —. Kot prihodnji podlistek bo izhajala zbirka novel pod naslovom „PES V CERKVI“. — Napeta vsečina, bičanje razmer, globoka resnica, teptana pravica, farizejsko hinavstvo, — vse to bo v zbirki teh novel, ki bodo za marsikoga dobra šola. —

„ARGUS PETOVIANUS“ — je naš najnovejši sotrudnik in izvestitelj. Ker pozna pujske razmere vsled dolgoletnihkušenj mnogo bolj kakor kak „privandran Kranjec“, kateri naslov se je prejel našega urednika, ki je rodom s Pohorja (analogno istoglasnemu naslovu od strani „Štajerca“ v številki 21 od 1. 1912!), smo mu izvestiteljsko službo radi poverili. Možina ne le daljnogled, ampak je tudi oborožen z mnogim znanjem in tudi z aparatom za presvetljenje diobovja. Ker nam je obljubil dognati bistvo ptujske krize i. s. srčne kakor gospodarske, smo ga veseli sprejeti v krog naših točnih in rednih izvestiteljev, boječ se, da bi tarča za kake eventuelne „razžalitve“ bil nesrečni že od slavnega „Štajerca“ imenovani „privandran Kranjec“...

Onim, ki ne razumejo narekajev — (Znak: „—“). — Izkušen solnjik, ki je že nekaj generacij vzgojil in se sedaj na predvečer svojega življenja smeji marsikateri politični, kulturni in gospodarski zaletelosti nas prosiza objavo sledečih stvari: V prav lepem 2. članku Vaše 12. številke ste omenili tudi „advokatski frak“ in „farško kito“. Oboje ste dali pod pravilne narekaje in imeli sem priliko čuti jezo neklih „špisarjev“ (ne pozabite mojih narekajev, ki imajo svoj pomen, kar ve vsak povprečen petošolec!) In sedaj, ko je ta lapidaren članek objavljen, noče vedeti nik-

sledice krize. — Kar zasanjaš lahko ob božji vinski kapljici pod zaščito One, ki je Svojega Sina prosila: „Vina nimajo!“ — V tem lepem razpoloženju pozabiš vse in greš le nerad od tega zavetja, ker veš, da te bo to v dolini zajele stare, dnevne materijalne skrbi! Ne pozabi ob priliki oddiha se popeti na to znamenito goro. Tvoja duša, dovezetna za vse mehke sanje bo še več lepota zajela tod in se kot ovčica napisa čarov divne nepozabne okolice. — Naši izletniki mnogo grešijo, ako v sezoni velikega tujskega prometa ne obiskujejo naših krajev. Dobro bi bilo, da odpreš kako rubriko posebej za domoznastvo in propagando za lepoto naših krajev! —

SALVE, MIHIQUE FAVE!

Tvoj Paul B—i.

N.B. Se bo zgodilo, čim bo več prostora na razpolago. Slične želje prihajajo uredništvu od mnogih strani ter jih bomo skušali uresničiti. Prav idealno bi bilo, ako bi vsaka številka imela po eno krajepisno črtico, vedno od drugod seveda! —